

KIILI LEHT

KIILI VALLA AJALEHT / WWW.KIILIVALD.EE

NR 2 (2381)

“Üks, mis kindel, täna meil kindlasti ei ole stabiilne ja igav.”

| Aimur Liiva

VEEBRUAR 2017

Liis Juraku 33 aasta tegu

1974. aastal tuli noor naine lasteaia juhatajaks otse koolipingist.

☉ Tänavuseks Kiili valla Aastate Tegu auhinna ehk elutöö laureaadiks valiti Liis Jurak, kes töötas Kiili lasteaia juhatajana alates 1974. aasta juulist. Töö lasteaias kestis 33 aastat ning nüüd on Liis juba kümme aastat pensionil.

Kui ajakirjanik talle ühel veebruarikuu päeval, mil tänavad nii libedad, et raske püsti seista, külla läheb, pakub Liis külalisele kohvi, teeb endale piparmünditeed ning ütleb alustuseks, et tema aastanumbritest ei tea midagi, kuid on mõned asjad siiski endale üles tähendanud.

Liis on pärit Peipsi äärest Paltalt ning tuli Kiili 1974. aasta suvel, kui oli just lõpetanud toonase Tallinna Pedagoogilise Instituudi, mida täna tunneme Tallinna Ülikoolina.

Noor naine ei tulnud siia päris vabatahtlikult. “Haridusministeeriumis töötanud kursusekaaslane Rudolf Selg ütles: “Mine vaata seda kohta,”” meenutab Liis, kel polnud toona mingisugust juhikoolitust ega -kogemust, kuid see ei seganud ministeeriumit talle Kiili lasteaia juhataja kohta pakkumast.

Iga algus on raske

Siis Liis tuligi Kiili, ja pehmelt öeldes: siin talle ei meeldinud. Ei karvavõrdki. “Ma olin pärit suurte metsade ja veekogude juurest, ja kui ma tulin siia esimest korda vaatama, siis mõtlesin: siia küll eluilmaski ei tule – pole metsa, pole vett,” meenutab ta nüüd. Kuid kui oli käsk tulla, siis pidi tulema. Liis kohustus kolhoosi Rahva Võit legendaarse esimehe Rudolf Mannoviga, kes tahtis, et Liis alustaks juba järgmisel päeval. Nii kiiresti tööle asuda ei saanud, oli vaja käia ema sünnipäeval, kuid paari päeva pärast tuli Liis tagasi ja asus Kiili lasteaia juhatajaks. Ja et metsade ja järvede puudumist kompenseerida, anti talle korter. Seesama korter, kus elab siiani.

“Õudsalt lootusetu tunne oli algul, kuid see kadus,” räägib Liis. Asi polnudki ainult lagedas maas – alles valminud lasteaia-majas lasi katus vett läbi, põrandaid polnud ning igal sammul pidi ette vaatama, et reliinist läbi ei astuks ja auku ei kukuks.

Nüüd oli käes tegeliku õppimise aeg. Koolitarkused võis mõneks ajaks ära unustada. “Aga aega oli palju, et õppida,” meenutab Liis. “Esimesel aastal olid põhiliseks abimeheks kaks raamatut – ehitustöölise käsiraam-

Foto: Marko Tooming

33 aastat vastutas Liis Jurak kümnete ja sadade laste eest, juhtides Kiili lasteaeda. Selle eest omistas vald talle elutöö preemia. Nüüd kasvatab Liis laste asemel lilli ja naudib elu.

mat ja finantsmajandus.”

Kõigepealt tuli maja korda saada, sest tilkkuva lae ja olematute põrandatega hoonet keeldus keel lasteaiaks nimetamast. Liis hakkas ise majas ehitusviigu üles otsima. “Olev Rannik veel ütles, et sellest majast ei tule eluilmast midagi. Ta elas selle maja kõrval ja nägi, kuidas seda ehitati – majal oli põrandaalune küte ja need torud seisisid aasta või rohkem vee sees ja roostetasid,” meenutab Liis.

Kui kord saab juba vedama...

Kõik see kõlab kui klassikaks saanud lood ja romaanid suurtest, tugevatest ja tahtejõulisest meestest, kes tulevad tühja kohta, ehitavad maja ja loovad pere. Ainult et seekord oli peaosas õbluke naisterahvas.

Oma osa selles, et lasteaia-maja lõpuks korda saadi – parckettõrandad ja korralik remont – oli Rahva Võidu kolhoosil, kellele lasteaed kuulus. Toona sai

ka lasteaiajuhataja esitada soovet, millest tänapäeval vaid unistada võib. Kolhoosidel oli raha ja suhteid. Kõik, mida telliti, ka osteti. Ja töötasid olid kolhoosides keskmisest kõrgemad.

“Rahva Võidust oli lapsi ainult kahekümne ringis, ülejäänud olid Sommerlingist ja Lagedilt ja Mitšurini kolhoosist,” jutustab Liis. “Siis olid veel ööpäevariühmad – esmaspäeval toodi ja reedel viidi lapsed bussiga koju. Pidime vastu võtma kõik, kes lasteaeda soovisid – siis ei olnud riiklikke norme nagu praegu, et kui palju lapsi tohib olla. Meil oli rühmas vahetpeal 33 last, magati kokkupandavate raamide peal. 90-kohalises lasteaias oli meil kõige rohkem 123 last.”

Palju lapsi tähendas ka suuremat töökoormust, kuid Liisi sõnul ei mäleta ta ühtki kurtmist.

“Siis ei olnud sellist asja, et keegi oleks öelnud, et töötingi-

mused on halvad või et minu inimõigusi on rikutud. Kõik tegid kõike rõõmuga. Mul olid kollektiivis suurepäraseks inimesed,” räägib Liis.

Ja kui tulles haaras Liisi ahastus, siis aastatega kasvas ta tugevalt Kiili külge. “Mitte üks kord ei olnud sellist tunnet, et tahaks ära minna. Ma tean, et see on trafaletne ütlemine, aga mitte üks hommik ei tekkinud sellist tunnet, et ei taha tööle minna,” lausub ta.

Ise tehtud, hästi tehtud

Maja ja majandus korras, sai hakata mõtlema ilusamate asjade peale. Paarikümne aastaga sai lasteaiast alguse nii mõnigi traditsioon, mis nüüdseks on kasvanud juba väljapoole valda.

“Meist sai alguse draamaõpetus lasteaias. Muusikakasvataja Sirje Raadiku ettevõtmisel tegime igasugu etendusi lastega. Lõpupeod, mis kestsid terve päeva – “Kevade”, “Vanaema

puu otsas”, “Nukitsamees”. Sellest kasvas omakorda välja praegune Harjumaa laste teatripäev “Karsumm”, mille algatasid Marju Sõitja ja Monica Allikas,” räägib Liis.

“Siis ei olnud sellist asja, et keegi oleks öelnud, et töötingimused on halvad või et minu inimõigusi on rikutud. Kõik tegid kõike rõõmuga.”

Kunagi, kui ETVs jooksis laste laulusaade “Laulujütsid”, otsustati Kiilis, et pole vaja lapsi linna sõidutada ja suure publiku ees stressi tekitada. Nii hakati ise samasugust võistlust korraldama. Algul tehti seda lasteaia majas, kuid kui see suure

populaarsuse tõttu väikseks jäi, koliti rahvamajja. “Tonio Tamra, kes Kiili Kunstide Kooli asutas, oli siis veel siin, saatis meid orkestriga ja saal oli puupüsti lapsevanemaid täis,” meenutab Liis, muhelus suul.

Laul ja teater olid vaid osa üritustest – tehti lumelinnu (kui lund polnud, lasi Rudolf Mannov põldude pealt traktoriga lume kokku lükata ja lasteaia juurde tuua), korraldati spordipäevi (Liis andis kehalise kasvatuse tunde ka algkooli õpilastele), õpetati lapsi jalgrattaga sõitma, korraldati matku ja väljasõite. Ja seda kõike, nagu Liis ütleb, naeratus näol.

Palju muutus siis, kui vahetus riigikord. Kolhoosi kadudes löödi segamini ka kohalik elu. Kadusid töökohad, probleeme oli vee ja küttega. Nii mõnigi pakkis asjad kokku ja kolis mujale elama. Lasteaeda jäi ühel hetkel vähem kui 50 last. Õnneks, ütleb Liis, oldi siis Saku valla asutus, ja seal otsustati, et lasteaeda kinni ei panda. Ühel hetkel hakkas lapsi taas juurde tulema.

Kui tekkis Kiili vald, tuli teha oluline otsus, sest vana maja ei kandnud enam lasteaia nime välja. Ja ehitatigi uus. Kui uus maja valmis, lahkus ka Liis. Aasta oli veel töölepingut järel, kuid koos teistega otsustati, et aitab selleks korra. Uus maja vajab uut juhti.

“Mul ei olnud mingit kahetustunnet,” ütleb Liis nüüd. “Ju energia, mis sinna majja sai sisse pandud, sai ühel hetkel otsa.”

Viimased kümme aastat on Liis elanud nii, nagu soovib. Uusi suuri kohustusi pole tahtnud võtta; tuleb ja läheb, kuidas tahab.

“Aga novembris helistas endine töötaja ja ütles, et tule rahvamajja tantsima. Ma ütlesin, et sa oled hull, ma ei tule eluilmaski, teil seal noored inimesed. Ta ütles, et ei, meil siin Ago ja Memmed, Triin Aas on juhendaja,” räägib Liis, kes kunagi oli nii naisansambli kui rahvatantsurühma liige. Ja läkski vaatama, seisis rahvamaja suure saali ukse peal ja uuris, mis toimub. Triin Aas ütles, et kui tahad, siis tule. Liis otsustas, et mis seal ikka, tuleb taas üks kohustus võtta.

“Ja endalegi üllatuseks – käin ja mulle meeldib. Mõtlesin, et kas tõesti peab kümme aastat mööda minema, et ennast kõigest tühjaks laadida ja uuesti alustada,” ütleb ta muheldes. |

Marko Tooming

◎ PALJU ÕNNE

SÜNNIPÄEVAD MÄRTSIS

94 Ellen Vettik	11.03
90 Vilja Karlson	11.03
90 Asta Mandre	17.03
89 Aleksander Soots	06.03
85 Ants Kirsch	11.03
84 Ilina Rattasepp	05.03
84 Helgi Trahov	09.03
83 Endel Viirsalu	15.03
79 Maire Pikk	27.03
78 Vera Nadtochova	25.03
78 Vaike Kivistik	26.03
77 Tõnis Solo	24.03
77 Rein Tamme	28.03
75 Helga Ritsik	11.03
70 Enno Needrit	20.03
70 Raul Jõenurm	25.03
70 Evi Pruuli	30.03
65 Kaia Loob	13.03
65 Urve Arend	19.03
65 Harri Nava	23.03

MEIE VALDA SÜNDISID

21. jaanuar Gerden Soome, palju õnne, Lee Soe ja Fred Soome!
25. jaanuar Nora Vesiloik, palju õnne, Laura ja Erik Vesiloik!
27. jaanuar Kette Saar, palju õnne, Kristel Pukk ja Reimo Saar!
30. jaanuar Mona Loo, palju õnne, Riina Makarova ja Peeter Loo!
5. veebruar Kristjan Paakspuu, palju õnne, Maarja ja Erik Paakspuu!
9. veebruar Lennart Rajaleid, palju õnne, Annika-Matred ja Tarmo Rajaleid!
10. veebruar Kirill Salvador Griffiths, palju õnne, Ljubov ja Anthony Neil Griffiths!
10. veebruar Renno Estermaa, palju õnne, Deivi Kiviste ja Tiit Estermaa!
11. veebruar Henri Oks, palju õnne, Kristiina Võtti ja Tarmo Oks!

Omanik vastutab oma koera eest

Viimasel ajal on tulnud väga palju teateid vabalt ringi jalutavate/hulkuvate koerte kohta. Tahan meelde tuletada, et loomaomanik peab takistama koera väljapääsu oma territooriumilt, loom ei tohi saada vabalt ringi liikuma.

Hulkuvad koerad võivad tekitada teistes inimestes hirmu, kuna loom on võõras ning tema käitumine pole teada. Ohtlikud võivad olla sellised loomad eriti lastele, kes ei pruugi võõra looma suhtes osata käituda, võivad hakata jooksuma, kätega vehkima või siis tahavad koerale pai teha. Selle peale võib koer reageerida kui ründele ja võib hammustada.

Lisaks võivad vabalt liikuvad koerad joosta ette autodele, põhjustades seeläbi liiklusõn-

netuse. Kuna praegu valitsevad ilmastikutingimused lubavad jalgrattaga sõita, siis võivad need koerad ratturitele järele joosta ning võib toimuda õnnetus.

Võõra loomaga tuleb käituda ettevaatlikult, mitte teda paitada ega kõrva tagant sügada, sest ei tea, kuidas loom sellele reageerib. Kindlasti ei tohi hakata käte või jalgadega vehkima, et koera ära ajada. Tuleb jääda rahulikuks ning võõra loomaga mitte kontakti otsida. Kokkuvõtteks, palun takistada loomade vabalt ringi liikumist, vältimaks õnnetusi või muid konflikte. Samuti võivad vanemad lastele rääkida üle selle, kuidas võõra loomaga käituda ning mida teha. | **Mikk Pihu**, piirkonnapolitseinik

Töö- ja karjäärimesse kevad 2017

Meie inimesed – meie võimalused!

7. märtsil 2017 kell 12.00–18.00 Kultuurikatlas (Põhja pst 27a, Tallinn; <http://kultuurikatlas.ee>) Messil osaleb ligi 100 tööandjat, kelle hulgas nii riigi- kui erasektori esindajad.

Lisaks toome messil uudistajateni ka põneva seminariprogrammi, kus otsime vastuseid küsimustele nagu:

- kas oskuste aasta toob insenere?
- kas IT-haridus massidesse on võimalik?
- kas firma väärtuse loovad inimesed või nende loodud IT-lahendused?
- patsiga poiss... või hoopis tüdruk?
- millist väärtust loovad juutuuberid? jne

Nii mess kui seminar on kõigile tasuta!

Täiendav info Eesti Töötukassa

kodulehel või veebilehel

www.toomess.ee.

Vallavanem Aimur Liiva kõne va

◎ Lugupeetud kohalviibijad!

Kõnesid võib kokku panna ja esitada mitmel moel. Vahel kirjutatakse neid sellepärast, et lihtsalt nii on kombeks ja peab, eriti aastapäevakõnesid. Kui elu on väga stabiilne ja üksluine, siis kipub ka jutt enamasti olema ilma servadeta ja ümmargune, tegeletakse sisekaemusega ning käibeled tulevad sellised terminid nagu “peenähäälestamine” jms. Üks, mis kindel, täna meil kindlasti ei ole stabiilne ja igav. Kui sõna igav vastandiks on huvitav, mida võib enamasti pida isegi positiivse märgiga terminiks, siis olukord, mida võib kirjeldada ebastabiilsusena, ei ole kahjuks midagi positiivset – ei ühiskondlikul ega isiklikult tasandil.

Jah, muutused on loomulikult vajalikud, ilma selleta pole arengut ning liialt pikk takerdumine maksu- või mis iganes dogmadesse viib paratamatult olukorrani, kus teatud ühiskonna osa rahulolematuse kasvab ja lõpptulemusena lööb pendel teise äärmusesse. Enamasti sellisesse, mis ei ole majanduslikult jätkusuutlik ei riigi, omavalitsuse ega suurema osa ühiskonnaliikmete seisukohast.

Lootus, et äkki kohalikud omavalitsused suudavad hankida puuduvad perears-tid, kui riik sellega praegu hakkama ei saa, on ju pehmelt öeldes kohatu.

Volikogu lükkas gümnaasiumiastme sulgemise edasi, muutes senikehtinud otsust, mille kohaselt toimuks viimane vastuvõtt käesoleval aastal. Uue otsusega seoti vastuvõtu lõpetamine riigigümnaasiumi avamisega Rae vallas. Otsust selgitab ja küsimustele vastab volikogu esimees ja Kiili gümnaasiumi direktor Mihkel Rebane.

Miks otsustas volikogu pikendada gümnaasiumihariduse andmist Kiilis?

Mihkel Rebane: Kui volikogu 2016. a kevadel otsustas, et viimane gümnaasiumiklass võetakse vastu 2017. a septembris, siis lähtuti sellest, et väikese õpilaste arvuga munitsipaalgümnaasium ei suuda pakkuda konkurentsivõimelist, valikute rohket ja kolme kuni nelja õpesisuunaga gümnaasiumiharidust, mistõttu konkureerimine kümne kilomeetri kaugusele Jürisse plaanitava riigigümnaasiumiga ei oleks Kiili elanike huvidest lähtuv. Need põhjendused kehtivad ka täna: riik kavatseb rajada Jürisse riigigümnaasiumi,

Omaette eesmärgiks saab peaaegu kõige eelneva minema pühkimine ja elu teisel viisil korraldamine lihtsalt põhimõtete pärast ning niinimetatud poliitiline lubadus või kokkulepe muutub olulisemaks kui terve mõistus. Heaks näiteks on siin Sisekaitseakadeemia kolimise plaan. Või siis nui neljaks Rail Balticu rajamine.

Elu korraldajad ministeeriumites ja riigiametites on hakanud endale teadvustama, et osa kohustustega ei suuda riik enam rahuldaval määral toime tulla. Olukord on huvitav, kuna enamasti on sedasorti süüdistused kõlanud pigem kohalike omavalitsuste aadressil. Kui näiteks munitsipaalpolitseile soovitakse anda rohkem volitusi ja jõu kasutamise õigust, siis paistab selle tagant tõdemus, et päris politsei sisemised reservid on viimse otsas ja nad ei suuda kõikide neile pandud ülesannetega tegeleda. Kui maanteeamet soovib anda osad kõrvalmaanteed üle kohalikele omavalitsustele, siis kumab selle tagant samamoodi põhjus, et raha pole piisavalt, või siis äkki lootus, et vald äkki suudab edaspidi kvaliteetsema töö tellida, kui riigil see on seni õnnestunud – ere näide on siinkohal Sausti tee.

Räägitakse ka päästeteenistuste üleandmisest, RMK puhkealade hooldamisest jms, millega kohalikud omavalitsused saaksid kahtlemata hakkama, kui selleks antakse kaasa ka piisavalt rahalisi ressursse.

Aga kas tõepoolest on mõist-

lik pidada plaane kutsehariduse, mida on aastaid ja aastaid euronahadega üles ehitatud, kohalikele omavalitsustele suunamiseks, riigigümnaasiumite idee ümberpööramiseks ja esmatsandi tervishoiu reorganiseerimiseks? Lootus, et äkki kohalikud omavalitsused suudavad hankida puuduvad perearstid, kui riik sellega praegu hakkama ei saa, on ju pehmelt öeldes kohatu.

Täna on Kiili vald piisavalt võimekas, et iseseisvana jätkata ning sama puudutab meie häid naabreid.

Jah, me elame huvitaval ajal ja taustsüsteem on keeruline, ka globaalses plaanis. Igal eelnenud aastal on olnud omad märksõnad – Kreeka kriis, kooseluseadus, pagulased jne. Eelneva ja käesoleva aasta märksõna on kindlasti haldusreform. Suuremal või vähemal määral puudutab see peaaegu kõiki Eesti omavalitsusi ning puudub üksmeel, kas reformijärgne pilt on ikka päris see, mida protsessi alustades ette kujutati. Vaevalt kujutas keegi ette pindalalt New Yorgist suuremat Pärnu linna.

Teisest küljest ei juhtu ka midagi, kui üldse ei proovi ning 220 omavalitsust on väikese riigi jaoks kahtlemata palju. Kiili valla positsioon selles protsessis on olnud eriline lähtuvalt elanike kriteeriumist 5000, mis ei ole võimaldanud liita ei meid

Vabariigi aastapäeva vastuvõtt Kiili rahvas

ega kedagi meiega, samal ajal kui näiteks 10 000 elanikuga Keila linn veab valitsusega vägikaigast. Riigihalduse minister Mihhail Korb vastab Harju Elus

Gümnaasiumisse vastuvõtt jätkub riigigümnaasiumi avamis

Volikogu lükkas gümnaasiumiastme sulgemise edasi, muutes senikehtinud otsust, mille kohaselt toimuks viimane vastuvõtt käesoleval aastal. Uue otsusega seoti vastuvõtu lõpetamine riigigümnaasiumi avamisega Rae vallas. Otsust selgitab ja küsimustele vastab volikogu esimees ja Kiili gümnaasiumi direktor Mihkel Rebane.

mi, kus saab olema kaasaegsele gümnaasiumile kohane õpikeskkond, valikuterohke õppekorraldus ning säilib ka riigigümnaasiumide eelislühendus.

Kuigi jäime riigi toetusrahast ilma, käivad ettevalmistused koolimaja juurde- ja ümberehitamiseks.

Seega on olukord põhimõtteliselt sama. Peamine erinevus on vaid selles, et kadunud on vajadus sulgeda gümnaasiumise vastuvõtt enne, kui Jüris on riigigümnaasium avatud. Otsus lõpetada vastuvõtt gümnaasiumiastmesse pärast 2017. aastat oli tingitud võimalusest taotleda riigiabi koolimaja ehitamiseks. Toetusmeetmest raha saamise tingimus oli, et 2020. a sügisest Kiilis enam keskkooliklasse pole. Seetõttu otsustati, et kuna gümnaasiumiastme kadumine on pikemas perspektiivis õige otsus, siis miksi mitte teha seda mõni aasta varem kui tingimata vaja, ja olla seega riigi rahastusmeetme tarvis abikõ-

bulik.

Vald taotles koolimaja ehituseks kahte miljonit. Riigilt me raha ei saanud (nagu ka teised Harjumaa koolid), seega pole hetkel kuhugi kiiret ja saame oma kooli ümber korraldada nii, nagu on kõige otstarbekam ja õigem.

Volikogu uus otsus seobki gümnaasiumiastme sulgemise riigigümnaasiumi avamisega Jüris, nagu oli ka paljude lastevandemate ja vallaelanike soov. Kokkuvõtlikult tähendab uus otsus seda, et kui Jüri riigigümnaasium avatakse 2019. aastal, siis sama aasta sügisel enam uut keskkooliklassi ei võeta. Tõenäolisem on aga see, et uus riigigümnaasium avatakse 2020 ja sel juhul toimub meil viimane vastuvõtt 2019. a sügisel ja need õpilased saavad Kiilis gümnaasiumihariduse ning lõpetavad kooli 2022. a kevadel.

Kas ka praegune otsus võib veel muutuda?

Kõigepealt tahaks rõhutada seda, et gümnaasiumiastme sulgemine pole eesmärk omaette.

Eesmärk on pakkuda Kiilis parimat võimalikku kooliharidust. Seetõttu püüamegi oma koolireformi läbi viia kõiki teadaolevaid muutujaid arvestades.

Surve väikeste gümnaasiumide sulgemisele on kestnud üle 10 aasta ja seda erinevate valitsuskoalitsioonide heakskiidul ja ka praegune koalitsioon pole erand. Samas tuleb muidugi tõdeda, et valitsusliidu poliitika on esialgu veel üpris segane ja sõnumid vastuolulised ning isegi vastukäivad. Seega ei saa sajaprotsendiliselt midagi välistada, ka mitte seda, et gümnaasiumiotsus võib taas tõusta päevakorda. Kui aga riigigümnaasiumide programm jätkub, kui gümnaasiumi kvaliteedinõuded (õppesünnad, valikained jms) jäävad samaks, siis on kii-

Vabariigi aastapäeva vastuvõtul

Fotod: Endel Grensmann

majas.

intervjuud andes, et Kiili võiks ka ikkagi Sakuga kokku panna. Peame ministrit kurvastama, aga see saab seaduse järgi juhtuda ainult siis, kui Kiili ja Saku

mõlemad seda ise soovivad. Täna on Kiili vald piisavalt võimekas, et iseseisvana jätkata ning sama puudutab meie häid naabreid. Ühinemisel on mõte, kui

eni

likate huvides pigem tugev põhikool kui pingutustega hinges püsiv pisigümnaasium.

Kuigi jääme riigi toetusrahast ilma, käivad ettevalmistused koolimaja juurde- ja ümberehitamiseks ning loodame juba järgmisel aastal ehitustöödega alustada. Olulisim juurdeehituse osa on algkooli maja, mille eesmärk pole ainult ruumiprobleemi leevendamine, vaid ka uuendusliku õpikeskkonna abil õpetamise ja õppimise kaasajastamine.

Millised on õpilaste ja lastevanemate seisukohad?

Seda, kas tänased algkoolilapsed sooviksid gümnaasiumiõpinguid just Kiili koolis jätkata, on võimatu ennustada. Ja tegelikult ei tea seda ette ei lapsed ega nende vanemad. Küsitlustes vastavad paljud, et meil peaks säilima gümnaasiumiaste, aga kui õpilased jõuavad põhikooli lõpuklassi, siis keskkoo-

lis jätkata soovijaist ligi pooled käivad Tallinna koolides katsetel. Kiili gümnaasium on seega nagu turvaline varuväljapääs.

Erinevalt suuremast osast ülejäänud Eestist, on meie õpilastel tulenevalt Kiili valla asukohast väga palju häid valiku võimalusi. Nad võivad jätkata Tallinna nn eliit- või tavagümnaasiumides või (edaspidi) ka Jüri riigigümnaasiumis või kutsehariduses. Kõikidesse gümnaasiumitesse tuleb loomulikult katsetel või siis keskmise hinde põhjal konkureerida, aga erinevalt põhikoolist ei ole gümnaasiumi puhul õpilase rahvastikuregistri järgne elukoht enam oluline, loevad ainult võimed.

Kui Kiilis gümnaasiumi pida, siis peab see olema väga hea gümnaasium, nii sisu kui vormi mõttes. Aastakümnete pikkune kogemus (ja mitte ainult Kiili kooli oma) ütleb, et tegelikku motivatsiooni ja võimeid güm-

VALD TUNNUSTAS EDUKAID ÕPILASI

Seoses Eesti Vabariigi 99. aastapäeva ning Kiili Gümnaasiumi ning Kiili Kunstide Kooli ettepanekul tunnustas Kiili vallavalitsus tänukirja ning kinkekaardiga järgmisi õpilasi:

- Elizabeth Jõgi – Eesti juunioride koondis, rulluisutamine
- Kristjan Stüff – Eesti juunioride koondis, jalgpall (kapten)
- Rasmus Meius – U-17 Eesti juunioride koondis, võrkpall
- Karl Erik Villems – U-17 Eesti juunioride koondis, võrkpall
- Maria Säästla – U-18 Eesti juunioride koondis, võrkpall (kapten)
- Johanna Maar – U-18 Eesti juunioride koondis, võrkpall
- Markus Pajur – Eesti parim noorjalgrattur 2016
- Karl Mell – Harjumaa Teaduslahing 2017 2. koht (KG võistkond “Lahinguteadlased”)
- Tobias Erik Liiva – Harjumaa Teaduslahing 2017 2. koht (KG võistkond “Lahinguteadlased”)
- Mark Erik Tõlpt – Harjumaa Teaduslahing 2017 2. koht (KG võistkond “Lahinguteadlased”)
- Kadi Kaljurand – õpilasomavalitsuse liider ja eestvedaja
- Lennart Mathias Männik – õpilasomavalitsuse liider ja eestvedaja
- Anette Allas – Rudolf Tobiase nimelisel vabariiklikul klaveriõpilaste konkursil vanuserühma 3. koht ja Loo-de-Eesti regionaalsel konkursil oma vanuserühma 1. koht
- Sander Erik Ilves – vabariiklikul konkursil “Eesti kõla” oma vanuserühmas 2. koht. Rudolf Tobiase konkursi eripreemia ja regionaalsel konkursil 2. koht
- Marion Kiil – R. Tobiase konkursil 2. koht ja eripreemia ning Loo-de-Eesti regionaalsel konkursil 3. koht
- Madis Aasalo – eelnevatel aastatel suurepäraseks konkursitulemused, R. Tobiase konkursil 2016 eripreemia, Loo-de-Eesti regionaalsel konkursil 2. koht

kaks või enam valda suudavad koos teha ära midagi sellist ja kõikidele ühinenud piirkonna elanikele kasutoovat, mida eraldi võetuna ei suudeta. Tänapäeval on paraku see, et ühinenud vallas oleks samamoodi vaja investeerida objektidesse, mis on eraldi väga konkreetse kogukonna osa jaoks – olgu siis Sakus, Kurtnas, Kiilis, Jüris, Lagedil vms. Ning olukord, et ühendvald kasutab ressursse, mis on alati limiteeritud, just Kiili asumitesse investeerimiseks, pigem vähetõenäoline kui tõenäoline. Ühinemine peaks

olema sügavalt pragmaatiline kategooria, mitte emotsionaalne ega poliitiline, mida praegu käimasoleva haldusreformi raames võib kahetsusväärselt palju näha.

Eesti Vabariik saab 99 aastat vanaks, Kiili vallal täitub suvel 24 aastaring. Tahaks väga loota, et hoolimata kõigest jätkub pikka iga veel mõlemale. Hoolimata sellest, et mõlemad võivad olla kusagil kellelegi pinnuks silmas, üks väidetavalt liiga väikese riigina ja teine vallana. Tõestame koos, et me seda ei ole. Head vabariigi aastapäeva!

Kiili Gümnaasium teatab:

Vastuvõtt 1. klassi – 2017/18. õppeaastaks algab 1. märtsil ja lõpeb 1. mail 2017.

Vastuvõtt 10. klassi – 2017/18. õppeaastaks algab 1. aprillil ja lõpeb 1. mail 2017.

Taotlus kooli astumiseks esitada läbi kooli õppeinfosüsteemi Stuudium: <https://kiili.ope.ee/vastuvott>. Vaata ka vastuvõtu tingimusi: <http://bit.ly/KGvastuvott>.

naasiumis edukalt jätkamiseks on maksimaalselt 60% põhikooli lõpetajatest. Kui aga põhikooli lõpetajate arv on 60–70, mis on meie lähemate aastate reaal-sus, siis seda kriteeriumi arvestades on kahte paralleeli sisuliselt pea võimatu teha ja me saame ka Kiilis vastu võtta napilt 40% põhikooli lõpetajaist.

Mingist hetkest alates, kui põhikooli lõpetab 80–90 õpilast, oleks kahe paralleeli tegemine sisuliselt mõeldav, aga omad piirangud seaks nii kooli ruumiprogrammi kui ka see, et nii suur põhikooli lõpetajate arv püsiks vaid mõned aastad. Kiili koolimaja ruumiprogramm on täna paraku selline, et meil ei ole võimalik komplekteerida suuremaid keskkooliklasse kui 24–26 õpilast. Meil pole ka nii

palju ressursse, et lisaks uuele algkooli tiivale hakata ehitama ka uut gümnaasiumi tiiba ning seda eriti olukorras, kus Jürisse tuleb riigigümnaasium kõigi oma laborivõimaluste, õppe-suundade ja muuga. Ehkki Kiili valla investeerimisvõimekus on taastunud, ei ole mõistlik ega vallaelanike enamuse huve silmas pidades õiglane suunata kogu raha koolimaja suuremaks ehitamiseks olukorras, kus olulisi kitsaskohti on ka mujal.

Kokkuvõtteks – jätame noortele nende huvidele ja võimetele vastavad valikuvõimalused ning keskendume väga hea põhikooli arendamisele, mis annaks lõpetajaile konkurentsivõime liikuda edasi ükskõik millisesse gümnaasiumi Tallinnas või mujal.

HEAKi tegevused aastal 2017

SA Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (HEAK) on avalikes huvides maakonna tasemel tegutsev organisatsioon, mis on toeks ettevõtjatele, kodanikuühendustele, kohalikele omavalitsustele ja aktiivsetele kodanikele kohalikkude arengut toetavate ideede elluviimisel ja omavaliselise koostöö arendamisel.

Selleks et Harjumaa ettevõtlike inimeste innustavad ja ambitsioonikad äriideed realiseeruksid ning tekiks uued töökohad ja konkurentsivõimelised teenused ja tooted, pakub HEAK harjumaalastele 2017. aastalgi tavapäraseid teenuseid:

- tasuta konsultatsioonid äri kavandamisel: äriplaani koostamise, finantsprognoside planeerimise, erinevate finantseerimise võimaluste, ekspordi planeerimise, ettevõtte laiendamise ja/või partneri leidmise osas;
- 6 eesti ja 2 venekeelset alustava ettevõtja baaskoolitust alates veebruarist;
- Harjumaa mentorklubi, mis on suunatud alustavatele (kuni 3 a tegutsenud) ettevõtjatele;

- koordineerime Harjumaa turismi arengut: vaatamisväärsuste ja teenuste tutvustamist messidel TOUREST ja MATKA ning Soome suurimal Eestit tutvustaval sündmusel Mardilaat; turundame Harjumaad veebiportaalis www.visitharju.ee; toimuva majutusteenuse pakku-jate kvaliteedi hindamine ning turismiettevõtjate koolitused; oleme partneriks EAS-le erinevates turunduskanalites Harjumaa tutvustamisel;
- koordineerime noorte ettevõtlusteadlikkuse programmi elluviimist Harjumaal, läbi mille on noortel võimalus ennast teostada õpilasfirma, äriühingu, kodanikuühenduse või projekti näo;

- huvi korral aitame läbi viia kohalikke/piirkondlikke ettevõtluse infopäev ja infoseminare. Lisaks ülaltoodule on HEAK konsultandid osalenud 2016. aastal koostöös EASiga uute teenuste väljaarendamises, tänu millele on võimalik pakkuda tuge ka juba kogenumale ettevõtjale, kes on tegutsenud rohkem kui kolm aastat. Selleks on lähikuudel tööd alustamas konsultandid, kes aitavad ettevõtjal hinnata hetkeseisu ja arendusvajadust ning hiljem arendusplaani ellu viia, kaasates selleks väliseid spetsialiste ja mentoreid.

Nõustamisteenustele lisaks on peagi algatamisel mitmeid tegevusi Harjumaal, mis aitavad läbi ettevõtjate teadmiste suurendamise ja koostöö initsiierimise saavutada müügitulu kasvu:

- mikroettevõtja ühistegevu-

se programm, mille eesmärk on suurendada ühistulist tegevust toodete-teenuste turustamisel;

- ettevõtjate võrgustamine, mille eesmärk on ettevõtjate vahelise sünergia ja koostöövõimekuse suurendamine;
- ärimentorlus, et ettevõtjatel oleks võimalik leida spetsiifilise konsultatsiooniteenuse pakkujaid ja seeläbi lisandväärtust kasvatada;
- tootmisettevõtete arengu programm, millest saadud teadmised võimaldavad väiksematel tootmisettevõtetel teha paremaid juhtimisotsuseid ja parendada tootmisprotsesse;
- ettevõtjate kontaktreisid, mis aitavad ekspordipotentsiaaliga väikeettevõtjatel siseneda uutele turgudele ja leida partnereid.

Pakume Harjumaal eesti ja vene keeles nii alustavatele kui tegutsevatele vabaiühendustele tasuta nõustamist. Ärksad inimesed, kellel on soov midagi ära teha, kuid vajavad oma mõtetele peegeldust ning inspiratsiooni, on alati meie juurde oodatud. Tuleme meeleldi ka teie juurde kui korraldada vabaiühenduste kokkusaamist või kogukondade koolitamist.

- Pakume tasuta konsultatsioone kodanikuühenduste tegevuse alustamisel, arendamisel ja lõpetamisel.
- Korraldame koolitusi ning muid sündmusi:

> viime läbi vabaiühenduste juhtide arenguprogrammi eesti ja vene keeles;

> kord kvartalis käib koos eestikeelne Kogemuste õpituba ja venekeelne Kogemusteklubi;

> 3 korda aastas toimuvad eesti- ja venekeelsed seminarid alustavatele ühendustele;

> korraldame info- ja õppepäevi, osaleme KOV ümarlaudades;

> tutvustame erinevate fondide rahastusvõimalusi, vaatame teie idee sobivust konkursi tingimustega ning anname koostatud projektile tagasisidet;

- kaks korda kuus ilmub vabaiühenduste uudiskiri nii eesti kui vene keeles, kus edastame koolitus-, rahastus- ja valdkondlikku infot.

Tänu teie esitatud kandidaatidele tunnustame aasta lõpus Harjumaa ettevõtlikke inimesi ja organisatsioone.

Meie kohta saad rohkem infot ja leiad meie kontaktandmed www.heak.ee või kirjutades info@heak.ee. Samuti võib meid leida Facebookist nii eesti kui vene keeles. Meie tegevust rahastavad Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Harjumaa Omavalitsuste Liit ning kõiki ettevõtlusvaldkonna tegevusi viiakse ellu Euroopa regionaalarengu fondi vahendite toel. | **HEAK**

◎ HANSAPLANTI AIANURK

Aedniku toimetused märtsis

◎ Tulihingelisel aednikul on esimesed seemned nüüd juba külvatud ja aiaplaani koostamine on täies hoos. Ükskõik kas sul on pisikene rõdu, suur aed või saad taimi kasvatada ainult aknalaul – proovi kui mõnus on näpud mulda pista, jälgida seemne saamist taimeks.

Proovi sel aastal midagi uut! Katseta näiteks arbuusi kasvatamist, kasuta toidu valmistamisel ainult enda kasvatatud ürte ja loo ilu enda ümber! Siit leiad Hansaplanti aednike näpunäited, mida kindlasti võiksid märtsis toas ja aias teha.

On aeg külvata kevadet!

- Külva tomateid, paprikaid ja suvelilli. Eriti mugav on külvideks kasutada turbatablette, nii jääb hilisem taimede pikeerimine üldse ära.

- Ära unusta külvikastis tärkanud taimi pikeerida! Istuta nad ümber kassettidesse või pottidesse enne, kui neil koos umbseks läheb. Küsi vajadusel nõu aianduskeskusest.

- Kes päris seemnest taime ette kasvatada ei soovi, selle tarbeks on aianduskeskuses lai valik noortaimi.

- Kui väikesed taimed kipuvad aknalaul akna poole viltu ja pikakaks venima, siis vajab taim lisavalgust.

Noortaimed.

Aias

- Märts on parim aeg puude ja põõsaste lõikamiseks. Jaapani enelad, tüvepajud, puishortensia ja budleia vajavad igal kevadel peaaegu maani noorendamist. Kärbi ladvaosasid kanarbikel ja põõsasmaranatel, noori võrseid põisenelelatel ja aedhortensial. Kõigil teistel põõsastel lõika välja vanad ja elujõuetud oksad. Noorenda vanu lehtpuuhekke, jättes alles ainult 20–30 cm kõrgused kannutüükad, nii saad alt tiheda hekimüüri. Pärast suuri külmi lõika kuuse-, elupuu- ja jugapuuhekki. Kui sügisel jäid vanad vaarikavarred välja lõikamata, siis nüüd on viimane aeg see töö ära teha.

- Kahel märtsi nädalavahe- tusel toimuvad aianduskeskuses Hansaplant praktilised vil-

japuude lõikamise koolitused. Kel viljapuude lõikamine käsile vaja võtta, saab asjalikke nõuandeid ja ka praktiliselt järele proovida. Täpsem info Hansaplanti kodulehelt.

- Igihaljastel taimedel on endiselt suur päiksepõletuseoht. Ole eriti hoolas igihaljaste rododendronite, kanada kuusk 'Conica', ebaküpresside, pükspuude, iileksite ja kõigi eelmisel suvel istutatud okaspuudega. Ära unusta kaitsmast ka noori puutüvesid.

- Heida aias pilk sügisel istutatud istikutele ja kontrolli, kas talv pole taimi üles kergitanud. Üleskerkinud taimed vajuta tugevalt mulda tagasi.

- Pane märtsi alguses üles lindude pesakastid.

Maitsetaimed.

Toas

- Toalilled on alustanud kasvamist: alusta toalillede väetamisega. Kõige muretum on kasutada aeglaselt lahustuvaid toalilleväetisi.

- Kui näed, et pott on taimele väikeseks jäänud, siis istuta taim ümber suuremasse potti. Lihtne reegel: uus pott peab olema eelmisest suurem kahe kuni nelja näpu laiuse jagu.

- Ärata talveunest kaktused, kastes ja piserdades neid sooja veega.

- Lõika tagasi talvehämaruses pikaks veninud toalilled: viigipuu, aukuuba, ebakrooton, draakonipuu ja teised.

- Pea silmas toalillede kahjureid, vajadusel tee tõrjet.

- Kodule uue ilme andmiseks vaata ringi aianduskeskuse toalille osakonnas, sest valik on täienenud uute ja põnevate sortidega. Too näiteks tuppa põnev sidrunipuu.

Too kevad tupp!

- Lõika aiast forsiütia-, õunapuu-, kirsipuu-, toominga- ja sirelioksi varakevadiseks ajatamiseks vaasis.

- Too vaasi kauneid lõikelilli: tulpe ja nartsisse.

- Aianduskeskusesse on saabunud juba tõeline kevad. Käi ja ammuta inspiratsiooni ning too koju kevadisi sibullilli.

Fotod: Hansaplant

Röömsavärvilised priimulad.

Peedist pesumasinale trummel...

◎ Selle õppeaasta teema lasteaias on Nähka ja Lopega looduses, mille eesmärgiks on pakkuda lastele vahetu elamuse ja tegevuse kaudu teadmisi loodusest. Neid teadmisi kasutades oskavad lapsed hoida ja hinnata puhast loodust ning tegutseda keskkonnasõbralikult. Kes on aga Nähka ja Lope, saad täpselt teada meie lasteaias kodulehelt põnevate tegemiste rubriigist.

Viimase aja suuremaks ülestasteaialiseks ettevõtmiseks oli koos peredega meisterdatud mänguasjade, õppevahendite ja tarbeesemete näituse korraldamine. Kõik eksponaadid pidid olema tehtud taaskasutatavatest materjalidest. Näituselt võis leida kindlalt üle saja huvitava meisterduse.

Mida kõike võib teha asjadest, mis tavaliselt prügikasti rändavad! Konservipurgist ja munakarbist valgustid, väikeseks jäänud T-särgist taarakotid, jäätisepulkadest sõitev traktor, ajale jalgu jäänud mobiiltelefonidest robot ja palju muud huvitavat. Näitusel olid ka mitmed laua- ja põrandamängud. Näiteks röömsavärvilistest konservipurkidest keegel, omahinnaga null eurot. Preemiaks perega koos veedetud kvaliteetaeg ja mängulust.

Ühe ema sõnul käis neil meisterdamine mitu päeva ja isegi otsis isegi üles oma kooliaja sirklit, et lossi aknad oleks ikka õigesti välja lõigatud. Oli rõõm kuulda lapsi, kes õhinal rääkisid sellest, kuidas kodus koos perega meisterdati.

Loomulikult avati näitus *performance*'ga. Kohal olid Majahaldjas ja Kiiliniiu, kes õpetasid lastele taaskasutuse vajalikkust. Lope ja Nähka, kes olid parasjagu teel Nähka vanaema Juuli sünnipäevale, leidsid aega lõigata läbi näituse avamise lint ja pakkuda külastajatele küüslauguleibu.

Meie muusikaõpetaja Triin on teinud juba mõned kokkulepped lastega, kes valmistasid pille. Nüüd saavad ka teised lap-

sed neid muusikatundides kasutatada.

Majahaldjale hakkas aga väga meeldima üks munakarpidest meisterdatud kevadine lillepärg. Väikesed läbirääkimised ja nüüd võib pärg kaunistada Majahaldja pead. Aitäh, liblikatüdrukud!

Nii palju rahvast korraga pole meie maja fuajees mõnda aega olnud. "Kui palju häid ideid!" ahhetasid õpetajad.

Nüüd on näitus kahjuks juba maha võetud, aga fotosid meisterdustest saad vaadata meie pildigaleriist lasteaias kodulehel.

Suur, suur tänu kõikidele tublidele suurtele ja väikestele meisterdajatele! | **Maibi Rikker**, direktor

Fotod: Kiili lasteaed

Omameisterdatud asjade näitus lasteaias ja näituse avamine *performance*'ga.

Kohvik-klubis tantsiti akordioni saatel pimedani

Foto: Kadi Kroon-Laur

Kohvik-klubi töö seekord rahvamaja saali pilgeni täis.

◎ 18. veebruaril toimus Kiili rahvamajas kohvik-klubi, kus esines akordioniklubi Amulett ja laval etendus Kiili Harrastusteatri esituses "Sinihabe". Kohvik-klubisse tuli väga palju rahvast ja akordionimuusika saatel tantsiti pimedani. | **Kadi Kroon-Laur**

Nabalast ilmub ligi 500 leheküljega raamat

Folklorist Mari-Ann Remmel kogus kokku paiga pärimuslood.

☉ Märtsi lõpus-aprilli alguses tuleb trükist mahukas ja põhjalik ülevaade Nabala kandi pärimuslugudest. Raamatu “Vennaste ja vete vald. Nabala kohajutud” autoriks on folklorist Mari-Ann Remmel, kelle sõnul leidub paljude fotodega raamatus peale pärimustekstide ja kohainfo põikeid paikkonna asustusloosse, samuti teavet kohanimede ja isikute kohta.

Remmeli sõnul on Nabala kui perifeeria olnud seni rahvaluule ja kultuuriloo osas üsna uurimata ala ja see oli ka üks põhjuseid, miks ta pakkumise vastu võttis. Idee käis välja legendaarne Ants Talioja. “Väga pikalt ma ei kahelnud, sest tõtt-öelda oli mul endalgi varem peast läbi käinud mõte, et Nabala vääriks eraldi raamatut,” ütles Remmel, kes elab ja töötab Tartus, kuid on pärit ise üsna Nabala naabrusest, Rae vallast.

Nagu raamatut kirjutades selgus, on tegu üsnagi omapärase kandiga, kus siiani on säilinud kokkuhoidev kogukond, kelle maailmapildis endiselt olulised religioon ja rahvausk. Oma osa on sellesse kindlasti andnud vennastekoguduse liikumine, märkimata ei saa jätta ka piirkonna omapärase loodust. Vetevõrk koos karstinähtustega ning palvemaja on Remmeli sõnul olulised märgid, millega Nabalat ja sealset pärimust iseloomustada saab.

Raamat tuleb üsna mahukas – ligi 500 lehekülge. Kas oligi plaanis niivõrd paks teos kirjutada või paisus see selliseks töö käigus?

Algul nii grandioosset kava tõesti ei olnud, aga ainet kogunes üha juurde, lisaks rahvajutudele tahtsin rohkem teada saada ka ajaloolisest taustast ja kohalikust kogukonnast. Valisin keerulisema tee ja proovisin vaadata kohajutte ning kogukonda tervikuna läbi muutuva aja, kompida suulise mälu ulatust. Mida sügavamale kaevusin, seda põnevamaks kiskus. Siis mõtlesin, et ehk on ka lugejal huvitav see Nabala avastamise teekond kaasa teha.

Käsitajate maht oli 200 lehekülge, raamatu lehekülgede arv kujunes suuremaks tänu Angelika Schneideri kaunile kujundusele ja paljudele illustratsioonidele. Kujundus aitab sisule kaasa.

Kui palju käisite koha peal inimestega rääkimas, kui palju oli jutte-legendes juba kirja pandud ja varem ilmunud?

Nabalas olin tasapisi pärimust kogunud alates 2010. aastast. Kokku sai räägitud umbes 70 inimesega, mõnega korduvalt. Helisalvestuste tunnid on veel täpsemalt kokku lugemata, samuti fotod. Abiks oli Salme Väljataga, kes andis juhiseid,

Fotod: M.-A. Remmel

Sõgula Allika talust pärit Valli Evardson Nabala mõisa salapärase Keldrimäe juures.

Foto: Jüri Metssalu

Valdur Suits ja raamatu autor Mari-Ann Remmel Möll- ehk Möllu- ehk Mölleallika juures, mille kohta on teada rohkesti legende.

kelle juurde tasub minna. Ta oli ka ise üht-teist talletanud, samuti küsitles oma küla elanikke Katrin Martinson. Saatsime 2013. aastal laiali ka küsitluskava, mille alusel pani oma mälestusi kirja umbes 10 kohalikku inimest. Siis ei olnud raamatu plaan veel kindel, tahtsime, et teadmised ei kaoks koos inimestega. Osa infot tuli Ferdinand Mäe märkmetest ning Martin Saare ja Nelli Toateri mälestustest, Olavi Uusi uurimustööst jm.

Kogunenud materjal oli väga eripalgeline ning selle raamatuks vormimine ei läinud kergelt. Suures mahus on kaasatud 21. sajandil kogutud ainek, varaseimad tekstid pärinevad 19. sajandi lõpust. Ka fotodest pärineb suur osa inimeste kodustest albumitest või on tehtud viimastel aastatel kohapeal.

Nabala kui perifeeria on seni olnud rahvaluule ja kultuuriloo osas üsna uurimata ala. 19. sajandi lõpul saatsid Jakob Hurdale kaastöid Nabala esimene koolmeister Jaan Ruutopõld ja Jüri kihelkonna vist kõige viljakam rahvaluulekoguja Jaan Saalverk. Tänu nendele saab ettekujutuse Nabala rahva maailmapildist tsaariajal. Rae vallast pärit Rudolf Põldmäe, kes

Tanel Otsa pere jalgrattamatkal. Lohukivi Paeknas on matkaraja objekt.

1920.–1930. aastatel Harjumaal ja mujalgi palju ringi rändas ning pärimust talletas, külastas Nabalas 1920. aastatel vaid paari peret. Nabalasse sattus ka Tuhalas sündinud rahvaluulekoguja Tõnu Võimula. 1939. aastal andsid oma panuse kohalikud kooliõpilased, kes saatsid arhiivi lugusid. Toonastest kirjutajatest saatis Elvi Kirss (Loop) oma kaastöö ka 2013. aastal. Väga oluline on ikkagi ise kohapeal käia, tutvuda maastikuga ja rääkida inimestega. Igasse tallu me ei jõudnud, aga igas külas sai siiski käidud. Õnnestus talletada mitmekülgne pilt kogukon-

na elust-olust praeguse vanema põlvkonna noorusajal enne ja pärast Teist maailmasõda, samuti nõukogude ajal toimunud maastikumuutustest ja nende mõjust.

Kui palju teadsite varem sellest kandist?

Olen ise pärit Nabala naabervallast Raelt. Minu esivanemad on elanud sealkandis palju põlvi, mõned sugulased olid abielude kaudu seotud Nabalaga. Aga ise sattusin Nabalasse esimest korda alles 2010. Üllatav oli võib-olla see, et põline sugulasvõrgustik ning traditsioonilised

jututeemad olid veel suurel määral kohapeal säilinud. Varem ei olnud ma ka sedavõrd lähedalt kokku puutunud vennastekoguduse mõjuga inimeste igapäevaelule.

Kas Nabala juttudel ja legendidel on mingi eripära, mis seob nad ainupäraselt selle paigaga?

Nabala puhul tõin kaks olulist märksõna esile juba raamatu pealkirjas – need on vesi ning vennastekogudus.

Nabala nimi on seotud siinsele kandile iseloomulike maa-aluste vetega. Siin on palju allikaid, kalarikkaid veesooni, soid, sooteid ja vanades sõdade aegseid pelgupaiku soosaartel. Kunagine Nabala mõisavald on olnud soode ja metsade tagune eraldatud ääremaa, siin on seetõttu säilinud palju vanapärase – nii hoiakutes kui ka suulises pärimuses. Mõisavalla alusel on tekkinud piirkondlik identiteet, mis püsib tänini, olgugi et Nabala valda ei eksisteeri ametlikult juba alates 1939. aastast. Praegustest küladest kuuluvad sinna alla Paekna (sh endine Nabala Suurküla), Nabala (endine Nabala-Mõisaküla), Sõgula, Metsanurga, Sõmeru, Piissoo, Kurevere, Arusta, Sookaera, Sookaera-Metsanurga.

Eripärane on seegi, et Nabala rahvast on peetud väga usklikeks, samas on religioosne mõteteviis lubanud kauem säilida ka rahvausundil – veel käesoleva sajandi algul kuulsin jutte krattidest, vaimudest, Seitsme Moosese raamatust, maagilistest ravivõtetest, nõidadest jm. Looduslike pühapaikade kohta ei ole aga inimestel enam eriti palju teadmisi. Samas võib näha ohvriande Ussikivil, mis asetseb Sookaera-Metsanurga külas teeservas.

Öeldakse ka, et Nabalas ei võikellestki halba rääkida, sest kõik on omavahel sugulased. Kogukond on olnud küllaltki suletud ja ühtehoidv, ehkki aegade kiire muutumist iseloomustab ühe kohaliku naise ütlus, et vanasti abielluti Nabalasse, nüüd aga Austraaliasse. Nabala inimestel on veel säilinud sugukondlik mõtlemine, meie-tunne. Individualistlikku eneseupitamist ma ei kohanud. Siiski on ka Nabalast võrsunud mõnedki väljapaistvat isikud, kellest on pärimuse talletamise osas kaasa aidanud Tanel Ots ning Mai-Agate Väljataga.

Kui kaua aega on sellise mahuka teose koostamiseks kulunud?

Oli tunne, et vaja on veidi laiemat käsitlust kui pelgalt jutude esitamine, sest Nabalast ei olnud varem suurt midagi kirjutatud. Uurisin huviga ka vanu kaarte, mida Nabala kohta on hämmastavalt palju.

☉ KOMMENTAAR

Katrin Martinson

Sõmeru külanõmme, MTÜ Sõmerlased

Raamatu, mis tänaseks on saanud nimeks “Vennaste ja vete vald. Nabala kohajutud”, väljaandjaks on MTÜ Sõmerlased, pärimuskogumiku idee pärineb Salme Väljatagalt ja Ants Taliojalt. Raamatu väljaandmiseks leitava rahastuse nimel on tööd teinud lisaks allkirjutanule veel Liivi Tamm ja Margit Miller-Solo. Raamatu väljaandmist on toetanud 30 eraannetajat ja väikefirmat, lisaks oleme saanud toetust Eesti Kultuurkapitalilt, Kiili ja Kose vallalt ning Naba mõisarahvalt. Alates jaanuarist 2017 on oma öla alla pannud ka Kirjandusmuuseum. Kasutan siinkohal võimalust kõiki toetajaid tänada.

Intensiivsemalt hakkasin raamatut kirjutama möödunud suvel, enne seda olid eeltööd – kuue aasta vältel küsitlesin oma muude tegemiste vahel ka Nabala vanemaid elanikke. Kirjutades tekkisid aga aina uued küsimused, uued seosed. Küljenduseni jõudis käsikiri jaanuari keskel. Ajast jäi muidugi puudu, nagu see alati tähtajaliste tööde puhul kipub olema. Loodetavasti ärgitab see raamat Nabala uurimist jätkama.

Nabala raamat tuleb temaatikalt avaram kui minu senised väljaanded, sisu poolest võiks see kõita ajaloo-, pärimuse- ja religioonihuvilist lugejat ka väljastpoolt Nabalat.

Mida on kunagistes kohapärimustes tänapäeva inimese jaoks – miks need peaksid teda huvitama, miks võiksid olla vajalikud?

Kohalood aitavad säilitada piirkondlikku identiteeti, ühendada kogukonda, luua sideme koduruumi ning varasemate põlvkondadega. Hakkad nägema esmapilgul ilmetuteski kungastes, võsatukkades või kihunnikutes tähendusi, kohad hakkavad kõnelema. Kohajuttudes on talle ka olulist infot, traditsioonipõhiseid hoiatusi, käitumisjuhiseid – nt kuhu minna varjule, kui vaenlane on lähemas, kust saada terviseabi, kus on vanasti katkusurnuid maetud, kus on veesooned, kus ei tasu pimedas kolada...

Vahel õnnestub tänu pärimuse olemasolule kaitsta mõnda olulist paika hävitamise eest või siis meelitada kohale turiste ja külalisi. Väärtustades pärimust, hoiame ja väärtustame oma maad – mitte kui maavarade allikat või metsa aluspinda, vaid vaimses mõttes. See on paikse rahva mälupank. Sageli ei ole aga kohalikel inimestel endil aimu, millised väärtused nende käsutuses on. Kõrvaltvaatajana saab sellest paremini aru, nii nagu välismaalased märkavad paremini terve Eesti rikkusi. |

Marko Tooming

Rulluisukoolitus Kiilis

☉ Alates 2016. a oktoobrist on Kiili spordihoones toimunud igal reedel rulluisutreeningud lastele kui ka täiskasvanutele.

Laste treeningutel osaleb igal nädalal 15–25 last, vanuses 5–15. Saali treeningutel on lapsed omandanud palju teoreetilisi ja praktilisi teadmisi rulluisutamises, õppinud kasutama tasakaalu ja arendanud kiirust.

Rulluisutreeninguid viivad läbi Rullibussi treenerid, täiskasvanutel Kert Keskaik ja lapsi treenib Kiili neu Elizabeth Jõgi.

Täpsema info leiab Rullibussi Facebooki lehelt.

Foto: erakogu

Rulluisukoolitus Kiilis.

☉ SPORDIUUDISED

Kiili vallahva X sportmängud

☉ 12. veebruaril tehti algust Kiili vallahva X sportmängudega. Sel aastalgi osaleb 12 võistkonda. Toimub 17 ala. Arvesse lähevad kõik alad.

1. alal – korvpalli täpsusvisked – osales 10 võistkonda, võistkonnas kaks meest ja üks naine. Visata tuli 10 vabaviset, 8 2-punkti viset ja 6 3-punkti viset. Võitis toredata üllatusena Kiili Noored võistkond, koosseisus Anet Vendel, Kert Toming ja Hendrik Väljataga, saavutades 19 p. Teise koha saavutas samuti 19 p Kiili 2 võistkond – Merike Urbanik, Indrek Kaarlep ja Sven Haas, ning kolmanda koha 17 p Kangru võistkond, koosseisus Kärt Ilja, Mario Ilves ja Indrek Vaher. Järgnesid: 4. eelmise aasta võitja Kiili I (17 p), 5. Vaela-Mõisaküla (13 p), 6. Metsanurga (12 p), 7. Sõmerlased (12 p), 8. Maksimaa (11 p), 9. Lähtse (10 p), 10. Luige-Sausti (10 p). Individuaalselt tabas vabaviskeid kõige enam (nagu ka mullu) Mari-Liis Ladvik (Kiili I), kes tabas 8 viset. Kahepunktiviskeid tabasid kõige rohkem Indrek Vaher (Kangru) ja Rait Kull (Vaela-Mõisaküla), tabades 4 viset (eelmise aasta kaheste “äss” Jürka seekord ainult 3) ja kolmepunktiviskeid tabas kõige rohkem Hendrik Väljataga (Kiili Noored), tabades 4 kolmest (eelmise aasta kolmeste kuningas Sem seekord kõigest 2!).

2. alal – sõudeergomeetri tõmbamise teatevõistlus – osales 10 võistkonda, võistkonnas 3 meest ja 2 naist, distants 2500 m. Võitis Kiili 2 võistkond (eelmise aasta 6. koht), koosseisus Triin Maller, Merike Urbanik, Kris Pulver, Üllar Aun, Erkki Tepper, ajaga 8.36,30. Teise koha saavutas ajaga 8.40,00 eelmise aasta võitja Kangru võistkond, koosseisus Katrin Laikre, Lisanna Remmelkoor, Indrek Vaher, Priit Rannik, Toomas Lohu, ning kolmanda koha eelmise aasta 4. koha võistkond Kiili I, ajaga 8.43,40, koosseisus Örne-Ly Tammsaar, Olga Kivisalu, Jüri Käer, Margus Parts, Janar Jürisoo. Järgnesid: 4. Lähtse 8.58,60; 5. Sõmerlased 9.08,50;

6. Vaela-Mõisaküla 9.11,80; 7. Metsanurga 9.14,20; 8. Kiili Noored 9.15,70; 9. Luige-Sausti 9.25,60; 10. Maksimaa 10.21,70. Suured tänud Raigo Kivile.

Võistkondlik paremusjärjestus peale kahte ala :

1. Kiili 2	23 p
2. Kangru	21 p
3. Kiili 1	19 p
4. Kiili Noored	17 p
5. Vaela-Mõisaküla	15 p
6. Sõmerlased	14 p
7. Lähtse	13 p
8. Metsanurga	13 p
9. Maksimaa	8 p
10. Luige-Sausti	7 p

NB! Järgmised alad: 19. märts kabe (2 meest ja 1 naine) ja sulgpall (2 meest ja 1 naine). Kogu info Kiili vallahva X sportmängude kohta Kiili valla kodulehelt – üritused.

Korvpall

☉ Tallinna Kossuliiga B-divisjoni ehk Spalding divisjoni B-alagrupis üllatas seekord positiivselt Kiili SK meeskond, võites alagrupis esikoha. 13 mängust võideti 12. Tubli töö, mehed! Selles oli küllaltki suur panus Ott Põldsaarel, kes tunnistati B-divisjoni jaanuarikuu parimaks mängijaks. Siinkohal toome teieni Kossuliiga kodulehe postituse:

“Jaanuari parim – Ott Põldsaar (Kiili SK)

Kossuliiga jaanuarikuu parimat mängijat ei olnud keeruline valida. Ei juhtu just tihti, et ühe mängija keskmine punktisaak ühes kuus on 35,25 punkti. Veelgi eriliseks teeb taolise asjaolu see, kui sellise mängija vanus on üle 50-aasta. Ott Põldsaar (sündinud 1965) Kiili Spordiklubist skooris neljas jaanuarikuises mängus vastavalt 24 punkti (Parim Enne vastu), 38 punkti (Brian James Traileri vastu), 40 punkti (Tallinna Tehnikakõrgkooli vastu) ning 38 punkti (A4 Kinnisvara vastu). Kõik neli kohtumist õnnestus Kiili SK-l ka võita ning sellega põhimõtteliselt kindlustada endale Spalding divisjoni B-alagrupi esikoht.

Kõik, kes vähegi pikemat aega on Tallinna ja Harjumaa kosuväljakuid väisanud, on ilmselt

Fotod: Kaupo Kütt

Vallavanem Aimur Liiva noolemängu stiilinäide.

Sõudeergomeetri tõmbamise teatevõistluse võitja – Kiili 2 võistkond.

Oti ja tema üliavalusa viskekäega tuttavad. Tabavate kaugvisetega paistis ta silma ka eelpoolnimetatud neljas kohtumises. Kui Parim Enne pääses tema vastu vaid kahe tabamusega kolmese joone tagant, siis kõiki ülejäänud vastaseid kostitas Põldsaar koguni 9 kolmese. Seega kolmes mängus järjest üheksa tabavat kolmest – “pole paha”, ütleks selle peale üks kuulud suusatamise treener.”

Ning samuti Kossuliiga intervjuu Otiga:

“Kus ja millal alustasid korvpalliga?

Arvan, et kuskil kolmandas klassis ja muidugi Kiilis.

Kes on olnud sinu treenerid?

Eks ikka esimene kehka õpetaja kelleks oli Olev Rannik, temale suured tänud, siis Rein Kaasik, Oleg Bazanov, nüüd Milvert Vaaks.

Millised on olnud suuremad saavutused korvpallis?

Saavutustega on nii, et mida-

gi erilist nagu poleks, aga Harjumaa meister (ma ei tea mitu korda), vabariigi valdade meister, kossuliiga A-divisjoni võit, seeniorite 45+ ja 50+ Eesti meister, kindlasti midagi veel!

Ei ole just tavaline, et 50+ mängija Kossuliigas selliseid kontserte annab. Mis on Sinu hea vormi saladus?

Mängin mitut liigat ja tuleb välja, et vana rasva pealt kannatab küll!

Kas eelistad kolmest visata sõõdu pealt või põrgatuselt? Mõlemad sobivad.

Mitu aastat Sa kavatsed veel Kossuliigas jätkata?

Oma arust oled ju noor, ja kui kellelegi jalgu ei jää ja kutsutakse, kes teab?

Millega tegeled “päris” elus? Töötan ettevõttes Tiptaptap OÜ, mis tegeleb laste mänguväljakutega.”

Siia lõppu tasub lisada seda, et alagrupi viimases mängus

võistkonna Eelviimased vastu kogus Ott 31 punkti ja viskas 8 kolmest! “Hull” vana! B-divisjoni 3-punkti visete kategoorias jagas Ott esimest kohta koos Haabersti SK mängija Rando Rattasepaga, tabades võrdsest 56 kolmest. Ott saavutas tulemuse ühe vähempeetud mänguga. Kiili SK saavutaski alagrupis esikoha.

Play-offi 1/32 finaalis läheb Kiili SK kokku Sõprade Klubi RTK 22.15 meeskonnaga. Esimene mäng 2. märtsil Tallinnas ja kodumäng toimub 5. märtsil Kiili Spordihallis kell 17.00. Tulge omadele kaasa elama.

Jalgpall

☉ Vastupidi kossumeeste edukale esinemisele ei läinud Kiili JK meeskonnal sel aastal Eesti meistrivõistlustel saali jalgpalli 2. liigas põhi-lõuna piirkonnas eriti hästi. 10 mänguga saadi 1 võit, 1 viik ja 8 kaotust, väravate vahe 40:80 ja saavutati alagrupis 4 punktiga viimane, 6. koht. Lisaks kaotati Eesti karikavõistlustel 1. ringis esiliiga võistkonnale Kohtla-Järve FC Torsida 5:7 (poolaeg 1:1). Aga pole hullu, järgmine aasta vigade parandus.

Saali jalgpalli Rahvaliigas mänginud Nabala Kohalikud Koprad meeskond saavutas Harjumaa C-alagrupis 6 p. 7. koha. Võideti 2 mängu ja kaotati 5 mängu, väravate vahe 28:32.

Lauatennis

☉ Rahvapinki VI etapi tulemused: rahvapinki (Eesti meeste reitingu kohtadel 401 ja tagapool ning reitingusse mittekuuluvad mängijad): 1. Indrek Perv, 23. Toivo Tuisk, 77. Janno Laar.

Klass 200–400 (Eesti meeste reitingu kohtadel 200–400 asetsevad mängijad): 1. Ivar Leontjev, 3. Eduard Virkunen.

Kergejõustik

☉ Eesti talvised meistrivõistlused: naiste 4x400 m teatejooksus võitis Audentese SK naiskonna koosseisus hõbemedali Liis Grete Atonen. Palju õnne! Naiste 400 m jooksus saavutas Liis Grete 6. koha ajaga 1.00,58.

Credit24 Rahvaliiga finaalturniir toimub ka Kiilis

☉ Tänavu 15. tegutsemisaastat tähistava Credit24 Rahvaliiga parimad selguvad esmakordselt kahes osas. Parimate harrastusvõrkpallurite võistkondade finaalturniire võõrustavad Kiili ja Kuressaare. Esmalt on järg Kiili käes, kes võõrustab 14.–15. aprillil mõlemat segavõistkondade tugevusgrupi, meeste teise ja kolmanda ning naiste teise tugevusgrupi finaalturniiri. Tänavused Credit24 Rahvaliiga meeste ja naiste esimese tugevusgrupi tšempionid selguvad 4. ja 5. mail Kuressaares. | **KL**

Meeste 800 m jooksus saavutas Rain Ridalaan (ainuke individuaalvõistleja) tubli 8. koha ajaga 2.00,37 (1. jooksu võidu-aeg).

Eesti noorte talvised meistrivõistlused viie võistluses (60 m tõkkejooks, kõrgushüpe, kuulitõuge, kaugushüpe, 800 m jooks): TU 16 vanuseklass – 22. Kärt Roossaar 2222 p. TU 18 vanuseklassis paiknes Liis Grete Atonen pärast kaugushüpet ehk enne viimast ala 6. kohal, kuid tubli 800 m jooks tõi Liis Gretele lausa pronksmedali! Võimas! Palju õnne! Liis Grete punktisumma 3241 p.

Keegel

☉ SK Kalju/SK Talke auhinnavõistlus sportkeeglis: mehed – 6. Jens Vendel, 16. Margus Mänd, 20. Toomas Vendel, 35. Marko Kikas, 44. Aivar Hannus. Naised – 5. Eve Urbas.

Suusa-orienteerumine

☉ Eesti meistrivõistlused suusa-orienteerumises: M45 vanuseklass – 9. Vermo Siim.

Petank

☉ Eesti sisemeistrivõistlustel paarismängus saavutasid Merike ja Aigar Lusbo 13. koha.

Varia

☉ 14. Eesti omavalitsusjuhtide talvisel mitmevõistlusel (ATV kross, lauatennis, ujumine, lumegolf, laskesuusatamine/laskmine, noolevise, mälumäng, jäähoki täpsusvisked, osavusülesanne jään, märgorienteerumine) hoidis Kiili lippu kõrgel vallavanem Aimur Liiva, saavutades 30. koha. Tubli töö!

Kiiruisutamine

Eesti meistrivõistlused kiiruisutamises, mis toimusid 11. ja 12. veebruaril Adaveres, saavutas Elizabeth Jõgi juuniorite vanuseklassis esikoha nii 500 m, 1500 m, 1000 m, 3000 m kui ka väikese mitmevõistluse arvestuses. | **Kaupo Kütt**

Lipumastivabrik jätkab uue maja valmimiseni tootmist Kiilis

☉ Mullu oktoobris Kose vallas põlenud lipumastivabriku Flagmore AS tootmis- ja laohoone 2600 ruutmeetrist hävis 1400 ruutmeetrit. Ettevõtte juhataja Rivo Sisas lubas vahetult pärast õnnetust, et hävinud ruumid ehitatakse üles.

Seni, kuni uued tootmisruumid Kosel valmivad, jätkatakse lipumastide tootmisega Kiili vallas. “Esimesed mastid toodeti Kiilis novembri kolmandal nädalal. Seal on meile eraldatud ca 200 ruutmeetrit tootmishoone-
nest,” selgitas Sisas.

2016. aastal valmistas Flag-

more AS kokku 25 500 lipumasti, neist 2000 pärast õnnetust. Tänavu esimese kahe kuuga on Kiilis toodetud juba 3 500 lipumasti.

Ehkki mullu oktoobri lõpus lootis juhataja, et hävinud ruumid on üles ehitatud ja tavapärase töörütm taastunud märtsi alguseks, ei ole nii läinud. “Kooskõlastused ja planeerimised on võtnud mõnevõrra aega. Esmalt alustatakse hoone alles-
jäänud osa taastamisega. Loodame, et esimesed ehitajad saabuvad enne rändlinde,” arvas Sisas. | **Andres Tohver**, Harju Elu

Kiili valla laste laulukontsert

päikeseratas

11. märtsil kell 12.00
Kiili Rahvamajas

Kontsert on tasuta

www.kiilirahvamaja.ee

Jälgi Kiili Rahvamaja uudiseid ka Facebookis

Kiili Raamatukogu
95. sünnipäeva
pidulik tähistamine

„Raamatukogu – järjepidev muutuja”

15. märtsil kell 14.00 raamatukogus

Kutsetega. Info sünnipäevale pühendatud üritustest www.kiiliraamatukogu.ee

13. märtsist on raamatukogus näha Kunstide Kooli õpilaste koomiksinäitus “Juhtum raamatukogus”, mis on pühendatud raamatukogu sünnipäevale.

Teaduslaager
1.–3. klassi lastele
20.–23. märtsil
Kiili Rahvamajas

Esmapäev – teeme lihtsaid ja lõbusaid eksperimente valguse, tuule, vee ja staatilise elektriga
Teisipäev – uurime õues loodust, leiutame, mängime ja meisterdame
Kolmapäev – külastame Energia avastuskeskust
Neljäpäev – katsetame kõigega, mida kõigest leida võib

Laagri tasu: 45€
Laagripäev kestab 9.00–17.00

Täpsem informatsioon ja laagrisse registreerimine aadressil kadi@kiilivald.ee
Laagri korraldab MTÜ Tegutseme Duuris

www.kiilirahvamaja.ee
Jälgi Kiili Rahvamaja uudiseid ka Facebookis

KVS
KIILI VARAHALDUSE
SIHTASUTUS

**PAKUB TÖÖD
MAJAHOIDJALE**

Ametikoha eesmärk: Kiili Varahalduse SA kinnistute korrashoiu tagamine

Tööülesanded

- lumekoristus ja libedustõrje kõnniteedel ja treppidel
- prügikastide tühjendus ja prügikottide vahetus
- territooriumide üldise heakorra pidev jälgimine ja informeerimine avastatud puudustest
- territooriumide niitmine ja trimmerdamine
- kõnni- ja käiguteede ning treppide pühkimine

Nõudmised kandidaadile

- positiivne ellusuhtumine
- hea suhtlemisoskus
- vastutus- ja kohusetunne
- vastupidavus
- valmidus üksi töötamiseks

Ettevõtte pakub

- stabiilset töötasu
- kaasaegseid töövahendeid
- positiivset töökeskkonda
- väljaõpet kohapeal

Tööle asumise aeg: kokkuleppel
Nõutud keeled: eesti keel kõnes ja kirjas
Tööaeg: täistööaeg

Kontaktisik: Assar Kalvet
Telefon: 518 5280
E-post: assar@kiilivarahaldus.ee
Aadress: Nabala tee 2A, Kiili alev, Kiili vald, 75401 Harjumaa

In Memoriam

TÕNU ELHI

14.03.1943–17.02.2017

In Memoriam

LUDMILLA ZAJENTŠUK

08.08.1949–22.01.2017

In Memoriam

MARGUS SEITON

10.01.1974–20.01.2017

In Memoriam

ILMAR PRUULI

14.02.1935–16.02.2017

Aitan müüa/vahetada/üürile anda Teie kinnisvara (korter, maja, suvila). Kiire ja professionaalne tehing. Soodsaim vahendustasu!
Tel 5682 7044, Aira Piibeleht
Arvin Varad OÜ

☉ ERAKUULUTUSED

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka ennustus.ee

Katused, fassaadid, üldehitus- ja viimistlustööd. Tel 5352 9416, ehitus@miltongrupp.ee

Korstnapühkija teenused. Tel 5553 8506. info@korstnakunst.ee

Korstnapühkija teenused. Tellimine tel 5877 1665, info@puhaskolle.ee. www.puhaskolle.ee

Korstnapühkija teenused ja eksperthinangud. OÜ Potipoiss, tel 5807 2581, info@potipoiss.ee

Liugksed ja garderoobid. Hinnad soodsad, garantii. Tel 502 9075

Metsavara OÜ ostab metsamaad ning raieõigust üle Eesti. Kõik pakkumised oodatud! Tel 528 8784 või info@metsavara.ee

Müüa kandiline puitbrikett 960 kg alus 149 €. Pelletigraanul 990 kg alus 185 €. Kojuvedu hinnas. Tel 5891 5954

Müüa Keilas Kruusa 15 majas kahetoaline 47,5 m² korter 5. korrusel. Korteri on soe, vaikne, korras, rõdu 3 m². Majas uus katus, vahetatud veetorustik ja elektrisüsteem. Maja küte soodne, automaatikaga reguleeritav. Ilus vaade, kevadised metsalilled kohe maja kõrval tammikus. Müük otse omanikult, tel 5656 4432

Müüa kütte- ja kaminapuud, lahtiselt ja võrgus, klotsid ja tulehakatus 40 l võrgus ja saepuru, tel 501 8594, kaminapuu.ee

Müüa pellet Premium 8 ja 6 mm 175 € / 960 kg, erinevad puitbriketid alates 140 € / 960 kg, lepp ja kask kotis, kivisüsi. Laost müüme ka paki kaup. Tel 5692 4924, 637 9411, www.leilibrikett.ee

Müüa saetud ja lõhutud küttepuid pikkusega 30–60 cm (hind: alates 33 € rm). Kojuvedu. Tel 522 7345. E-post marek406@gmail.com

Müüa toored küttepuid – lepp 33 € / rm, sanglepp 36 € / rm, haab 36 € / rm, kask 39 € / rm, saar 39 € / rm. Kogus alates 7 rm, transport hinna sees. Tel 5551 8498

Müüa võrkkotis kuivad kaminapuud, 30 cm pikad, 40 l kotid. Lepp 2,30 € kott. Kask 2,60 € kott. Kohale toomine alates 30 kotist. Tel 5554 1628

Nabala POÜ otsib lüpsjat. Info tel 5666 4722

Ohtlike puude aastaringne raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhastus. Tel 5551 2104, www.puuholdaja.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968, 5340 2068

Ostan seisma jäänud firma. Tel 5808 8088

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Pakkuda on tööd CNC tööpingi operaatorile ja abitoölisele. Töökoht Kiilis. Väljaõpe kohapeal. Lisainfo tel 510 6226

“Süstime seinad soojaks” ja tulepidavaks termovahuga. Soojuskonsultatsioon ja Thermi termograafia- www.therm.ee, tel 5660 6010

Telli Eesti lipud, vimplid, vardad ja vardahoidjad e-poest www.lipuvabrik.ee. Kaup kätte 24 tunni / 1 tööpäeva!

Viljapuude lõikus, oman kutsetunnistust. Tel 5740 6234

Õigusabiteenused. Tel 5462 7148, õigusabi@solo.ee

Reklaamipinna broneerimine ja teade edastamine myyk@harjuelu.ee, tel 646 2214.

Pakkuda tööd puhastus-teenindajale Assakul! Kontori ja duši- ning riietusruumide koristus. Osaline tööaeg, öhtusel ajal 17.00–22.00. Töötasu: 420 eurot kuus + transpordikompensatsioon. Lisainfo 6228 591.

Olete mõelnud oma kinnisvara müügil? Või pigem soovite osta uut?

Anne-Jana Prantsuzova
maakler

+372 529 3505
anne-jana.prantsuzova@pindi.ee

Üsaldage oma kinnisvara-
mure asjatundjale!

Viljapuude lõikamise aeg on käes
viljapuude lõikamine hekkide pügamine
kodumaiste hekiistikut müük aedniku teenus, haljastus
Oleme Luua metsanduskooli lõpetanud spetsialistid, omame 10 aastat aktiivset
töökogemust. Kõikidele teenuse tellijale konsultatsioon tasuta.
Tel 5558 3776 või 5552 3996, e-mail ingekaupo@hotmail.ee.

Kohtumisõhtu
Kiili käsikellade
ansambliga „Grazioso“
15. märtsil kell 17.30
Vaela Koostöökeskuses
Tutvustatakse kellamängu, räägitakse huvitavaid lugusid ja kindlasti saavad külalised ka kellamängu proovida

www.kiilirahvamaja.ee
Jälgi Kiili Rahvamaja uudiseid ka Facebookis

BESTKOP Info ja tellimine
gsm 5378 5222
www.bestkop.ee
töötetööd, kaevetööd, lumekoristustööd
pinnasetööd, laadimistööd
hüdrovasaratööd (ROXON)

Kopp-laadur JCB 4 CX teenused

Kiili lasteaed

kuulutab välja konkursi **rühmaõpetaja** ametikohale. Tööleasumise aeg september 2017. Kandideerimiseks palun saata soovivaaldus, CV ja haridust tõendavad dokumendid hiljemalt 15. märtsiks 2017 e-posti aadressile maibi.rikker@kiilivald.ee. Lisainformatsioon tel 510 4668 Maibi Rikker.

kuulutab välja konkursi **õppealajuhataja** ametikohale (koormus 0,5). Tööleasumise aeg september 2017. Kandidaatidelt eeldame vastavust kehtestatud kvalifikatsioonitorgetele. Kandideerimiseks palun saata soovivaaldus, CV, motivatsioonikiri ja haridust tõendavate dokumentide koopiad hiljemalt 15. märtsiks 2017.a. e-posti aadressile maibi.rikker@kiilivald.ee. Lisainformatsioon tel 510 4668 Maibi Rikker.

Kiili vallavalitsus teatab

VOLIKOGU OTSUSED

Kiili Vallavolikogu 16.02.2017 määrus nr 2 Kiili valla 2017. aasta eelarve vastuvõtmine
Kiili Vallavolikogu 16.02.2017 otsus nr 2 Kasteheina tänav T7 katastriüksuse omandamine.
Kiili Vallavolikogu 16.02.2017 otsus nr 3 Kiili Vallavolikogu 19. mai 2016 otsuse nr 13 “Kiili põhikooli ja gümnaasiumi ümberkorraldamine Kiili põhikooliks ja gümnaasiumi osa kaotamine alates 1. juuli 2020” muutmise
Kiili Vallavolikogu 16.02.2017 otsus nr 4 Revisjoni-komisjoni 2017. aasta tööplaani kinnitamine

VALLAVALITSUSE OTSUSED

EHITUS- JA PLANEERIMISKÜSIMUSED

24. JAANUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 23 Ehitusloa väljastamine ehitiste (üksikelamu) püstitamiseks Metsa tn 24, Kiili alev.

Vallavalitsuse korraldus nr 24 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Kuuse tee 4/Lepiku tee 35, Vaela küla.

31. JAANUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 26 Ehitusloa väljastamine ehitiste (elamu abihoone) rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks üle 33 % Kaugemäe, Metsanurga küla, Kiili vald.

Vallavalitsuse korraldus nr 27 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Külluse tn 16, Luige alevik.

7. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 34 Ehitusloa väljastamine ehitiste (üksikelamu ja abihoone) püstitamiseks Pärna tee 1, Vaela küla, Kiili vald.

14. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 38 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ehitusprojekti koostamiseks Raudsepa, Sõmeru küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 39 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel ehitusprojekti koostamiseks Anniaugu, Metsanurga küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 40 Ehitusloa väljastami-

ne ehitise (üksikelamu) püstitamiseks Padi tn 13, Kiili alev.

Vallavalitsuse korraldus nr 41 Kasutusloa väljastamine ehitisele (üksikelamu) Reinu tn 6, Kiili alev.

28. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 44 Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu olemasolul Vana-Pikamae eramu liitumiseks elektrivõrguga 0,4 kV kaabelliini ja liitumiskilbi ehitusprojekti koostamiseks.

Vallavalitsuse korraldus nr 45 Ehitusloa väljastamine ehitiste (üksikelamu) püstitamiseks Kadaka tee 26, Vaela küla.

Vallavalitsuse korraldus nr 46 Ehitusloa väljastamine ehitiste (üksikelamu) püstitamiseks Sinihaldja, Sõmeru küla.

KESKKONNA- JA MAAKÜSIMUSED

24. JAANUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus 25 Maa riigi omandisse jätmise, Viimsi metskond 288.

31. JAANUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 28 Anniaugu katastriüksuse sihtotstarbe määramine.

14. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 42 Arvamuse andmine jäätmeloa taotlusele, OÜ Estragon FG.

MUUD KÜSIMUSED

24. JAANUAR 2017

Vallavalitsuse määrus nr 2 Kiili valla kriisikomisjoni põhimäärus.

7. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse korraldus nr 37 Kiili Vallavalitsuse 11.10.2016 korralduse nr 582 “Kiili Lasteaia hoolekogu kinnitamine 2016/2017 õppeaastaks” muutmise.

28. VEEBRUAR 2017

Vallavalitsuse määrus nr 3 Kiili Vallavalitsuse 01.03.2011 määruse nr 3 “Õpilase Kiili Gümnaasiumi vastuvõtmise tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord” muutmise.

Vallavalitsuse korraldus nr 48 Kiili Gümnaasiumi hoolekogu koosseisu muutmise.

NB! OTSUSTE TÄISTEKSTIDE JA LISADEGA SAAB TUTVUDA KIILI VALLAVALITSUSES, NABALA TEE 2A, KIILI ALEV

Vajad abi tulevase projekti elluviimisel?

- Ruumiline planeerimine
- Keskkonnamõjude hindamine
- Veevarustuse ja kanalisatsiooni projekteerimine
- Teede ja rajatiste projekteerimine
- Ehitustööde omanikujärelevalve

INFRASTRUKTUUR PLANEERIMINE KESKKOND

SKEPAST & PUHKIM +372 664 5808
info@skpk.ee
www.skpk.ee